

met vermelding "De Plate-reis 6 juni 93 met x personen". In deze prijs zijn begrepen, de autocar, de aperitief en het middagmaal, de toegang tot het "Historial" en de gids.

De inschrijvingen moeten binnen zijn voor maandag 24 mei 1993. Er zijn maximum 54 plaatsen. Wie eerst komt, eerst maalt. Dus zorg dat je erbij bent. Wij hopen op tijd een reisbrochure klaar te hebben die een aangename herinnering zal zijn aan deze uitstap.

J.B. DREESSEN

<p>DE HISTORISCHE POLDERS VAN OOSTENDE 1584-1810</p>

G. VANDAMME

Chronologisch Overzicht van de overstromingsfazen,
indijkingswerken en allerhande haven-, kanaal- en sluiswerken

Als gevolg op mijn voordracht "De Historische Polders van Oostende 1584 - 1803", gegeven op 26 november 1992, werd mij gevraagd een chronologische samenvatting hiervan te geven, alsmede een aangepaste versie van de 8 schetsen - in 1851 gepubliceerd door Alph. BELPAIRE en die niet altijd nauwkeurig blijken - op punt te zetten. Na wat schrap-, teken- en plakwerk meen ik aan deze vraag zo goed mogelijk te hebben voldaan.

De oorspronkelijke 8 schetsen (zie bijlage 1) heb ik uitgewerkt tot 12 nieuwe (zie bijlagen 2, 3 en 4). Ter verduidelijking heb ik er ook een vergrote tekening bijgevoegd waarop de jaartallen van de dijkbouw, enz... vermeld worden (zie bijlage (5)).

*
* *

- 1584 : De Oostendse geuzen slechten de duinen ten oosten van de stad. De zee krijgt toegang tot het Oostendse hinterland, waardoor de aanvallen van de Spaanse troepen bemoeilijkt worden.
- 1601 : De dijk aan de westkant van de stad wordt eveneens doorgestoken, waardoor het overstroomde gebied nog wordt vergroot. Practisch gans het 's Heer Woutermansambacht komt tweemaal daags onder water te staan.
- 1601-1604 : Beleg van Oostende.
Na het beleg wordt alleen nog de nieuw ontstane havengeul gebruikt. Het gebied van het ondergelopen achterland wordt aangewend als spoelkom, om de haven op diepte te houden.

- 1606-1608 : De Steense dijk en de Zijdelinge worden verhoogd en hersteld. Ze beperken de overstroming aan de west- en oostkant. In 't zuiden wordt deze begrensd door de Ieperleet.
- 1610 : Bouw van een dijk rond het overstromingsgebied, oost van de geul (Lisjemorre).
- 1612 : Indijking van de Grote polder van Bredene.
Aanleg van een handelskom met rechtstreekse toegang naar de havengeul, ten zuidoosten van de stad.
- 1618 : Kanalisatie van de Ieperleet tussen Brugge en Plassendale.
Bouwen van een zeesluis te Plassendale. Slopen van de daar bestaande overdracht.
- 1622-1623 : Voltooïing van de vaargeul vanaf Plassendale naar de Oostendse havengeul.
- 1625 : De wateringën van 's Heer Woutermansambacht, Camerlincks- en Vyncks bekomen het octrooi om alle schorren ten zuiden en ten oosten van de Gouweloze kreek in te dijken.
- 1626 : Bouwen van de Leegaardsdijk. Het hiervóór genoemd gebied wordt hierdoor watervrij.
Alleen de Ste Catharinaschorre, de schorre van Lisjemorre en het schorregebied van de Bredense kreek, ten noorden van het kanaal Plassendale-Oostende blijven nog onder water.
De Noordede wordt vanaf haar oorsprong bij Klemskerke, westwaarts verbonden - via de nieuwgeboude "Blauwe sluis", - met de Bredense kreek, en levert aldus bijkomend spoelwater voor de havengeul.
- 1627 : Wegens de verzanding van de havengeul wordt de Leegaardsdijk doorgestoken. Het drooggelegde gebied wordt terug aan de overstroming prijsgegeven om over meer spoelwater te kunnen beschikken.
- 1631 mei : De Leegaardsdijk mag hersteld worden. De bedijkte polders, alsook de aanpalende wateringën moeten echter o.m. bijdragen tot de bouw van de twee havenhoofden van Oostende.
- 1634 : De Potteriepolder en de Saspolder, ten noorden van het kanaal Plassendale-Oostende, worden ingedijkt.
- 1638-1641 : De Ieperleet tussen Plassendale en Nieuwpoort wordt gekanaliseerd. Rechttrekking ten noorden van Oudenburg.
- 1662 : Inundatie van de "Zwanenhoek" na het bouwen van een nieuwe dijk (Zandvoorde dijk) om de toenemende verzanding van de haven tegen te gaan.
- 1663 : Wegens het geringe resultaat van de inundatie van de Zwanenhoek, beveelt de landvoogd de CARAÇENA nog meer gronden op Zandvoorde onder water te zetten.

- 1664 : - Voltooïing van een nieuwe dijk tussen de dijk van de Zwanenhoek en de noorddijk van het kanaal Plassendale-Nieuwpoort.
 - Inundatie van de (nieuwe) Zandvoordepolder.
 - Hergraving en verbreding van het kanaal Plassendale-Oostende.
 - Drooglegging van het "Goevereurspoldertje" ter gelegenheid van de bouw van het fort St Philippe.
- 1669-1676 : Bouwen van een nieuwe zeesluis te Slijkens en slopen van de zeesluis te Plassendale wegens verval en ongeschiktheid.
- 1671-1674 : Bouwen van nieuwe uitwateringssluizen op de monding van de Noordede en drooglegging van de Vrije Polder van Bredene.
- 1698 : Wegens de te sterke stroming in de havengeul, die de haveninstallaties en de stadsomwallingen beschadigt, besluit men de westelijke Zandvoordsepolder terug droog te leggen.
- 1700 : De "nieuwe Zandvoordepolder" wordt drooggelegd na het terug dichten van de in 1664 doorgestoken dijk.
- 1720 : Bouwen van een ringdijk (= Schorredijk) voor de aanleg van een nieuw spoelbekken (Snaaskerkepolder) in het Camerlincksambacht, ten westen van de Steense dijk, dit om de opnieuw optredende verzanding tegen te gaan.
- 1722 : - Inundatie van de Snaaskerkepolder via het "Nieuw Gedelf" vanaf de Gouwelozekreek, en doorsteking van de Steense dijk.
 - Stichting van de "Oostendse Compagnie".
- 1724-1727 : Verdiepingswerken aan het kanaal Brugge-Oostende, om de toegang tot de Brugse haven, voor grote zeeschepen mogelijk te maken.
- 1743 : Graven van een verbindingskanaal (Legillonkanaal) tussen het kanaal Brugge-Oostende en de Gouwelozekreek, in het vooruitzicht van dringende herstellingswerken aan de sluis te Slijkens, welke hiervoor zal moeten afgedamd worden.
- 1744-1745 : De Ste Catharinapolder wordt drooggelegd na het bouwen van een dijk langs de west- en noordkant van de Gouwelozekreek en de bouw van een zeesluis in de Ste Catharinakreek.
 Alleen de Zwanenhoek, Lisjemorre en de Snaaskerkeschorre blijven nog onder water. Deze toestand zal ongewijzigd blijven tot na 1803.
- 1750 : Oprichting van de "Compagnie der zaagmolens". Tussen 1750 en 1752 worden 17 molens gebouwd waarvan 13 langs het Legillonkanaal en 4 langs het kanaal Brugge-Oostende.
- 1752 : 13 augustus. Instorting van het sas te Slijkens. De afdamming ervan is noodzakelijk om overstromingen tot tegen Brugge te voorkomen.

- 1754-1758 : Bouwen van het nieuwe sas van Slijkens ± 300 m. stroomop van het vernielde sas.
Graven van de "Coupure" rond het sas in aanbouw (1756).
Verdieping en normalisatie van het kanaal Brugge-Oostende.
- 1774-1776 : Graven van het eerste handelsdok in de bedding van de Ste Catharinakreek te Oostende.
- 1784 : Voltooïing van nog twee bijkomende dokken.
- 1803 : Napoleon beveelt de overstromingen rond de stad te laten stopzetten en geeft de toelating om alle nog overstroomde schorren droog te leggen, met uitzondering van een klein gedeelte van de Gouwelozeekreek, waarin de aanleg van een spui-
kom gepland wordt.
- 1810 : De nieuwe spui-
kom wordt ingebruik genomen. Dit betekent het definitief einde van de lange periode, tijdens dewelke de overstroomde polders voor de natuurlijke schuring van de haven zorgden.

BIBLIOGRAFIE

- A. BELPAIRE Notice sur l'histoire hydrographique du port d'Ostende.
- J. BOWENS. Nauwkeurige beschrijving..... Oostende 1792.
- D. FARASYN. Bijdrage in Atlas de Belgique "Côte, dunes et polders".
- F. GEVAERT. Historisch-geografische schets van de vaart. Ter Cuere, Jaarboek 1983.

DE INDEX 1992 IS VERSCHENEN

Te verkrijgen
aan de balie van het Heemmuseum
of door storting
op rekening 750-9109554-54
De Plate
Serruyslaan 78
Oostende

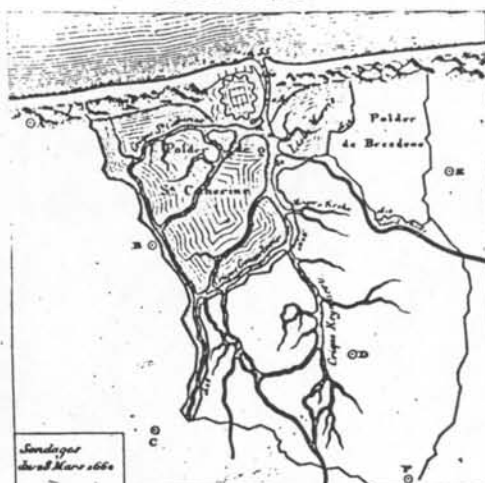
met vermelding "index 1992"

Prijs : 125 Fr.

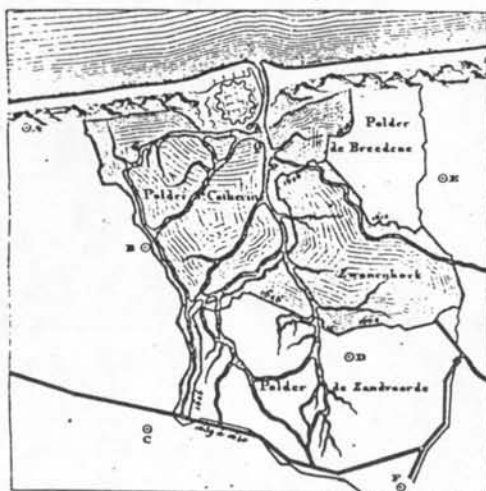
1608 à 1612

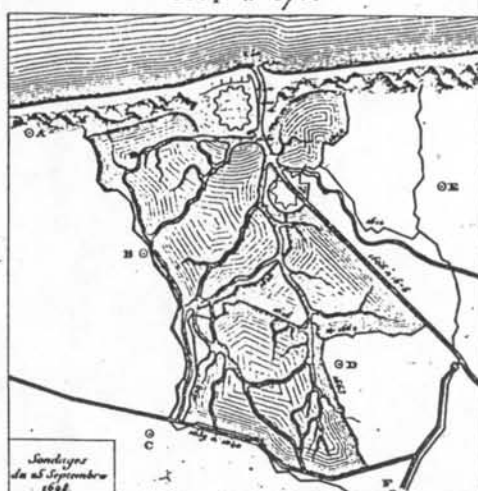
1626 à 1662

1662 à 1664

1664 à 1700

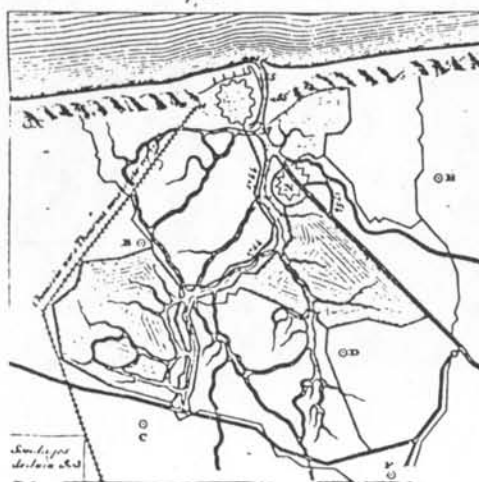
1700 à 1720

1720 à 1744

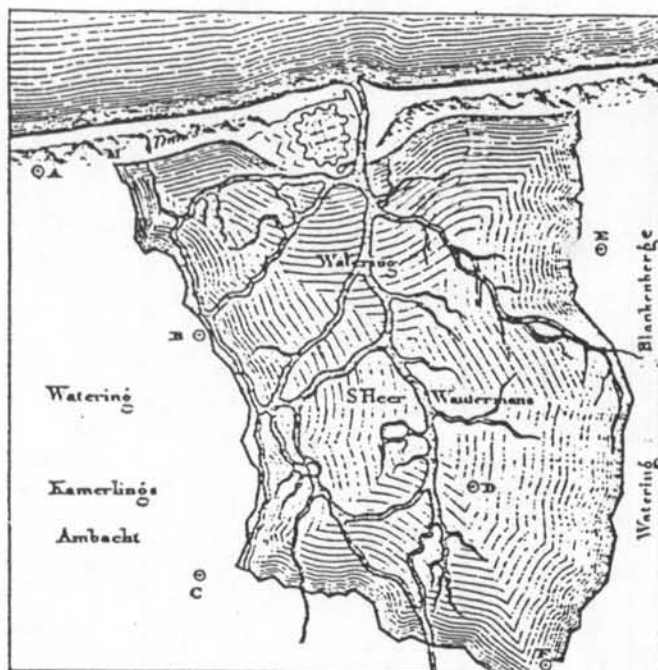
1744 à 1803

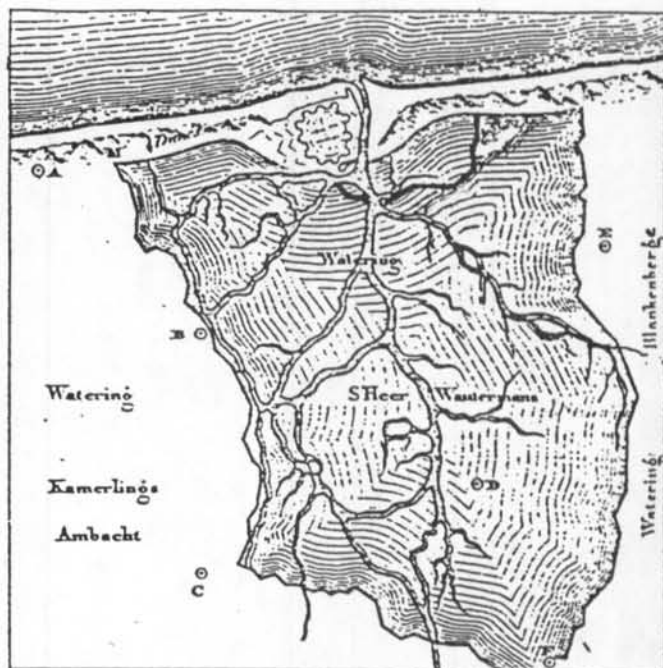
1840

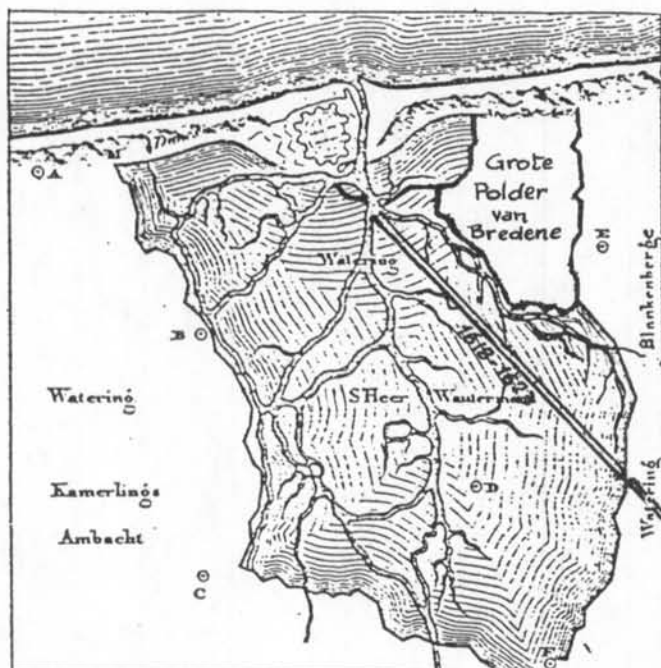
~ 1584 - 1610

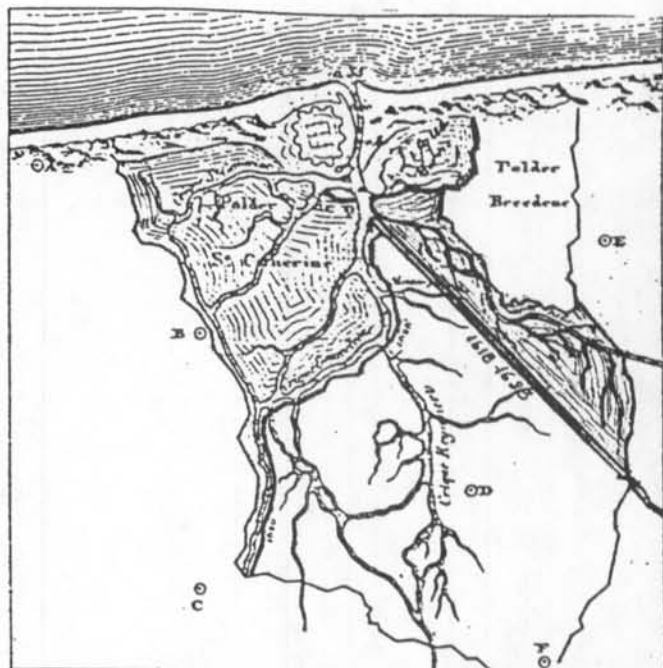
1610 - 1612

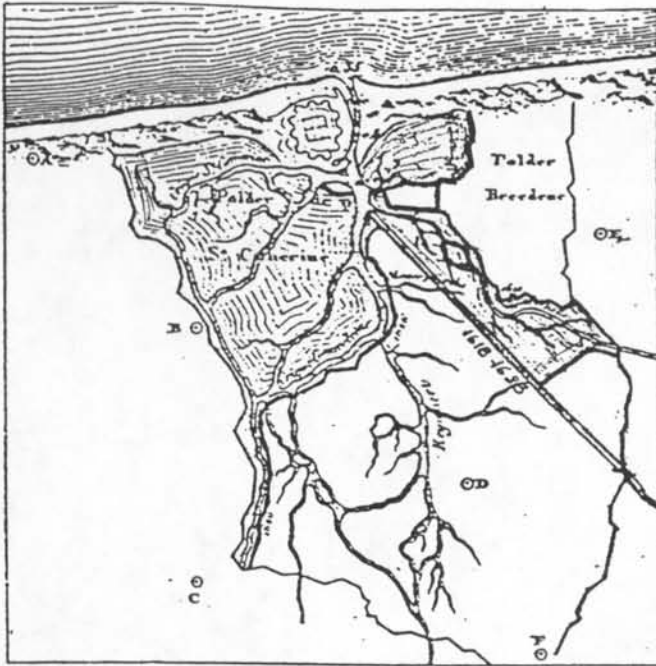
1612 - 1626

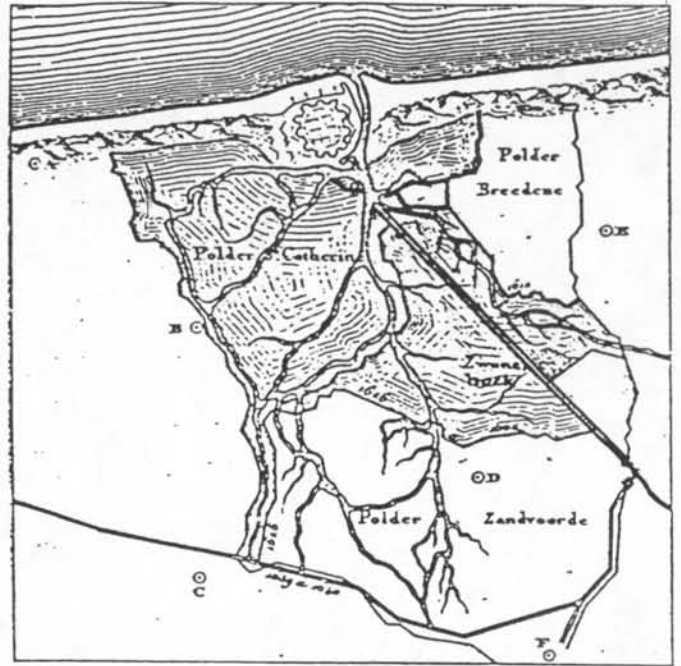
1626 - 1634

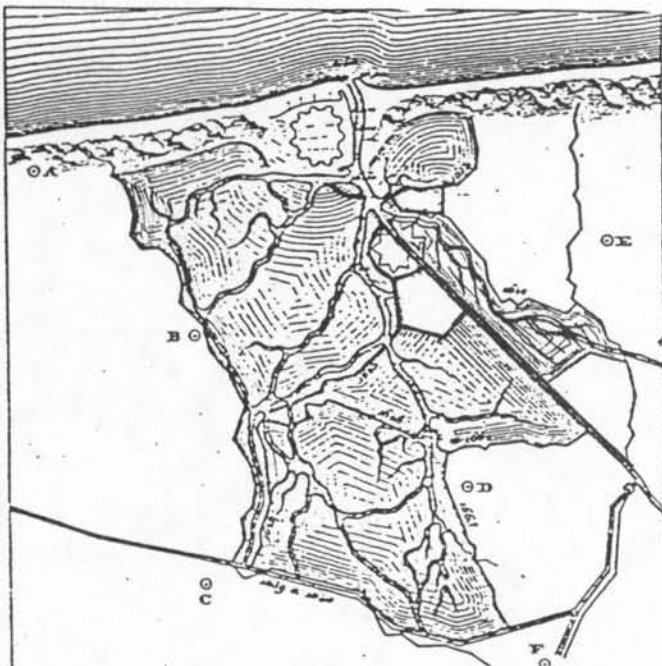
1634 - 1662

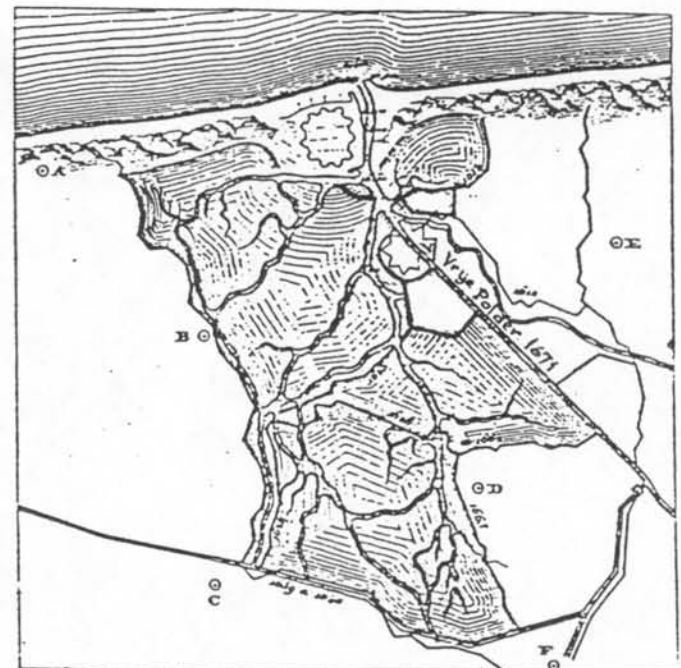
1662 - 1664

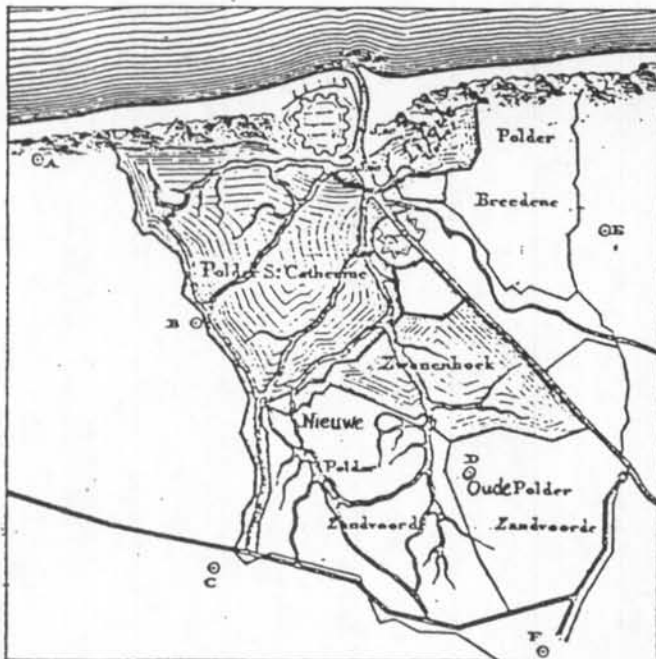
1664 - 1671

1671 - 1700

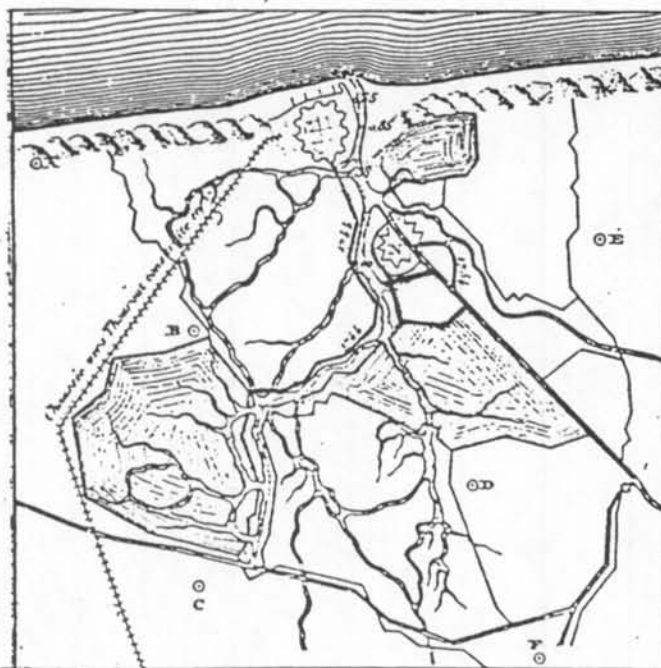
1700 \bar{a} 1722

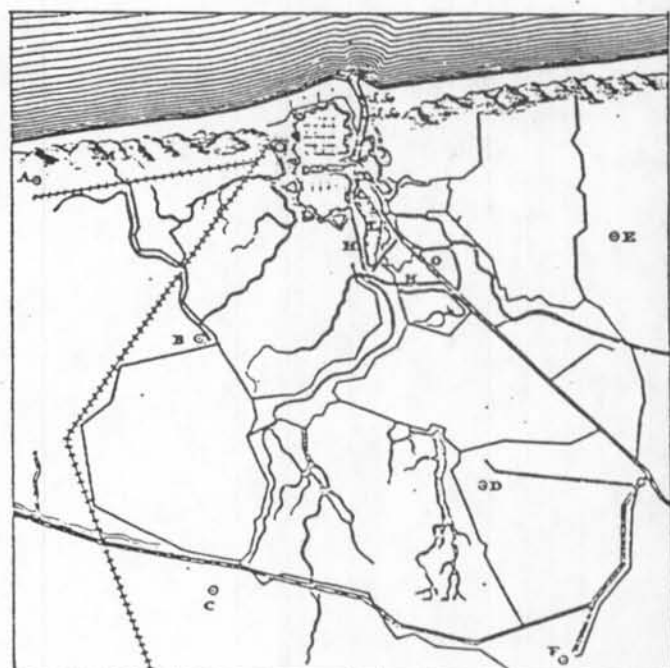
1722 \bar{a} 1745

1745 \bar{a} 1803

1840

A MARIAKERKE
B STENE.
C SNAASKERKE

D ZANDVOORDE
E BREDENE
F OUDENBURG

NAAR A. BELPAIRE. 1851.
AANPASSINGEN: G. VANDAMME {1984.
1992.

NOORDZEE.

VINCX AMBACHT.

OOSTENDE

GROTE
POLDER
VAN
BREEDENE.

Breedene.

S. Albertus

St. Catharina
Kreek

STE CATHARINA
WOUTER-
POLDER.

Sclara

± 1100-1608
CATERLINCKX AMBACHT.

1720
SNAAS-
KERKE
POLDER

AMBACHT.
NIEUWE
POLDER

MANS-

POLDER
1671

SAS-
POLDER

ZWANEN
HOEK

Plassen
dale

Zandvoorde
OUDE POLDER

± 1000-1608

Oudenburg

N

Nieuwpoort.

Snaaskerke.

POLDERS rond OOSTENDE.
na 1600.

0 1km. 2km.

AANPASSING
1992

G. VANDAMME.
07-03-83.